

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 803/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

397/2009. (XI. 25.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) budapesti lakos panaszos¹ 2009. augusztus 28-án előterjesztett **panaszát** a 2009. november 25-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést fogantató szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság IV. Kerületi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt, a vizsgált ügy más részében alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszost a rendőr 2009. augusztus 28-án 01 óra 50 perckor bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt a BRFK IV. kerületi Rendőrkapitányságára előállította. A kényszerintézkedés 3 óra 10 percig tartott, ezt követően az előállított panaszát az intézkedő rendőr jelzése alapján az ügyeletes tiszt jegyzőkönyvbe foglalta.

A panaszos az előállítást jogtalannak tartotta. Igazoltatása után ruházatátvizsgálása során többek között a következő tárgyakat találták nála: zsebkést, csavarhúzó, elemlámpát, öngyújtót, ceruzaelemeket, 2 kulcsomót, tolós kiskést és más érdektelennek tűnő tárgyakat. Sérrelmezte, hogy a rendőrség szerint e tárgyak birtoklása miatt bűncselekmény elkövetésével gyanúsították és előállították. Szerinte

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

ez teljesen jogtalan. Kifogásolta, hogy az a rendőr motozta meg, aki az utcáról behozta. A rendőr megparancsolta, hogy vetközzön meztelenre. Az utasításainak mindaddig engedelmeskedett, amíg azt nem parancsolta, hogy forduljon meg és tolja le az alsónadrágját. Ez volt az egyetlen dolog, amit nem volt hajlandó megtenni. A rendőr megbilincselte, a padlóra fektette, ennek során az arcát a padlóba beütötte. A rendőr lehúzta a nadrágját, fogdosta és nézegette a panaszost, majd rázárta az ajtót és eltávozott. Nem tudja, hogy mennyi idő múlva jött vissza a kulccsal és vette le róla a bilincset. Sérelmezte, hogy nem kapott írásos tájékoztatást a fogva tartottak jogairól vagy éppen arról, hogy az előállítottat miért vetköztetik le. Kérte, hogy panaszát a Testület vizsgálja ki és ezt az intézkedő rendőr parancsnoka is tegye meg.

II.

A IV. kerületi Rendőrkapitányság vezetője a panaszról készült jegyzőkönyvet, az intézkedésekről írt rendőri jelentést és a parancsnoki kivizsgálás eredményét tartalmazó iratot a Testületnek küldte meg, ahova 2009. szeptember 4-én érkezett.

A rendőr jelentése szerint 2009. augusztus 28-án, szolgálatának teljesítése során a Budapest, IV. kerület déli részén elhelyezkedő lakótelepeket ellenőrizte, mert ezen a területen az utóbbi időben elszaporodtak a dolog elleni erőszakkal elkövetett bűncselekmények (betörés, pince-, tároló-, ill. lezárt folyosó feltörés). 01 óra 50 perckor intézkedést kezdeményezett a panaszossal szemben az (...) számú ház előtt, mert a (...) szám alatti lakóépület park felé eső bejáratától elindulva, körbe tekintgetve, vállára vetett sport táskával közlekedett, majd látszólag céltalanul megállva feltételezhetőleg a rendőr által vezetett – rendőrségi jelzés nélküli – gépkocsi elhaladását várta.

A panaszos személyi igazolványát felszólításra átadta. A rendőr tapasztalta, hogy az 2009. áprilisában érvényét veszítette. Az okmány anyaga egyébként elhasználódott, a fénykép bélyegzőlenyomata elmosódott az illesztések elcsúszottak, a biztonsági fólia és az okmánylap szélei nem egybevágoak. E körülmények, esetleges fényképcserére utaltak. A panaszos a rendőr kérdésére elmondta, hogy szűrő- vágóeszközt, illetve közbiztonságra veszélyes eszközt nem birtokol. Ruházatátvizsgálás során nadrágzsebéből előkerült egy zseblámpa, egy csavarhúzó, egy „snitzer”, egy zsebkés, két kulcs-csomó, hengerzárhoz való kulcsokkal. Nagyméretű sporttáskájában egy üres, 50 kg terhelhetőségű műanyag táska és további két reklámtáska volt. A panaszos a nála talált tárgyakkal kapcsolatban, illetve az úti céljára irányuló kérdésre nem volt hajlandó nyilatkozni. A rendőr ekkor őt a kerületi rendőrkapitányságra előállította, előzőleg jogairól és kötelezettségeiről tájékoztatta. A felkérésre írt kiegészítő jelentés szerint, az előállításra a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján, bűncselekmény, nevesítve a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 274. §-ában meghatározott közokirat-hamisítás gyanúja miatt került sor.

Az előállító egységbe történő befogadás során a panaszos zsebéből, illetőleg a

csomagjából előkerült tárgyakról letéti jegyzőkönyv készült.

A jelentés szerint, az őrzésbiztonságra hivatkozással az előállított ruházatának átvizsgálása vált szükségessé. A panaszos közölte, hogy ennek nem hajlandó magát alávetni, kijelentette, hogy „polgári engedetlenséget tanúsít”. A rendőr felhívta a figyelmét arra, hogy az intézkedést köteles tűrni, az kikényszeríthető, illetve, hogy cselekményével megvalósítja a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértését. Közölte azt is, hogy amennyiben a ruházat-átvizsgálást nem tűri, vele szemben arányos mértékű kényszerítő eszközt fog alkalmazni. A panaszos ekkor agresszív magatartást tanúsítva, kezeit maga elé tartva ellenszegült és kijelentette, hogy feljelentést tesz, ha hozzá mer érní. A rendőr testi kényszert alkalmazott, s mert a panaszos a hátsó karkulcsolást kényszerítő fogás alól megkísérelte magát kivonni, „földre vitte”, majd további ellenszegülésének megtörése érdekében kezeit hátra helyzetben megbilincselte. Ez után ruházatát először ebben a testhelyzetben, majd öt bal oldalára fordítva ellenőrizte, azt befejezve felültette, majd miután felszólítására a panaszos felállt, kezeiről a bilincset levette.

A panaszos kérdésre kijelentette, hogy sérülése nem keletkezett, orvosi ellátást nem igényelt. A bilincseléssel megvalósított kényszerintézkedés összesen két percig tartott.

A panaszos a neki átadott nyilatkozat-nyomtatvány kitöltése során sérelmezte a személyi szabadságát korlátozó intézkedést, továbbá, hogy nem kapott írásbeli tájékoztatást a jogorvoslati lehetőségeiről. Ez utóbbival kapcsolatban a rendőr közölte, hogy tájékoztatást elbocsátásakor, az előállítás időtartamáról szóló igazolás átadásakor az ügyeletes tisztól kap.

A rendőr elmondta még a panaszosnak, hogy ellene jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség elkövetése miatt szabálysértési feljelentést tesz, de a panaszos a szabálysértés elkövetését nem ismerte el és az erre vonatkozó nyilatkozat kitöltését megtagadta.

A rendőr az előállítás tényét már korábban, illetve a fentieket utólag jelentette az ügyeletes tisztnek.

A személyi igazolvány-nyilvántartásban történt ellenőrzés során megállapította, hogy a panaszos nevére kiállított személyi igazolványban változtatást nem eszközöltek, a nyilvántartás szerinti fénykép megegyező az okmányban lévő képpel. Az előállított, illetve igazolványa a körözési nyilvántartásban nem szerepelt.

A jelentés szerint a panaszos igazoltatása az Rtv. 29. § (1) bekezdése, ruházatátvizsgálása a (4) bekezdése, előállítása pedig a 33. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján történt. A testi kényszer alkalmazására az Rtv. 47 §-ára való hivatkozással, a bilincs használatra pedig az Rtv. 48. § d) pontjában írtak szerint került sor. Az előállított hozzátartozója vagy képviselője értesítését nem kérte.

A panaszos az előállítás okáról tájékoztatót, az előállítás időtartamáról igazolást és az előállító helyiségben történt elhelyezéssel kapcsolatban a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást kapott.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint az intézkedések összessége jogszerű és szakszerű volt és az arányosság követelményeinek is megfelelt.

A Testület felkérésére írt kiegészítő jelentésekből a következők állapíthatók meg.

Az előállítást foganatosító rendőr szolgálat-irányító parancsnoki minőségében járt el. Az előállító őri feladatokat a kérdéses időben egy rendőr hölgy látta el, ezért a panaszos ruházatának átvizsgálását az előállító rendőrnek kellett végrehajtani.

A kapitányság előállító egységében videokamera rendszer működik, azonban az felvételt nem készít, csak megfigyelésre szolgál, olyan módon, hogy az előállító helyiség folyosóját az ügyeletes tiszt, az elhelyezésre szolgáló előállító helyiségeket az előállító őr kíséri figyelemmel, más feladatainak végrehajtásától függően.

Az előállító őr jelentése csupán arról szól, hogy a panaszos letéti tárgyként kezelendő értékeiről letéti jegyzőkönyvet vett fel, az előállító rendőr által végrehajtott ruházat-átvizsgálásból nem látott semmit, mert az elkülönített helyiségben történt. Egyébként az intézkedő rendőr a ruházat-átvizsgálást követően közölte az előállító őrrel, hogy a panaszossal szemben kényszerítő eszközt kellett használnia.

III.

A Testület álláspontja szerint a panaszolt intézkedések és kényszerítőeszköz-alkalmazások érintették a panaszos személyes szabadsághoz, testi épséghez, illetve tisztességes eljáráshoz fűződő, valamint az emberi méltósághoz való alapvető jogait.

A Testület eljárását az Rtv IX. fejezetében, a jogorvoslatok cím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint, akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában, a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

A Testület megállapította, hogy a panaszolt rendőri intézkedések vizsgálata a fentiek alapján a hatáskörébe tartozik.

1) Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak

védelme érdekében kell megállapítani. A (6) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

A rendőri jelentés arról szólt, hogy a lakótelepeken megnövekedett a dolog elleni erőszakkal elkövetett bűncselekmények száma. Az ezen a környéken, éjszaka – a rendőr megállapítása szerint – gyanúsán viselkedő panaszos bűnmegelőzési és bűnüldözési célból való igazoltatása megfelelt a jogszabályi feltételeknek.

2) A (2) bekezdés szerint „Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot - a személyazonosító igazolványon túl - minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat...”

A (4) bekezdés alapján az igazoltatott a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, illetve a 33. § (2) bekezdésében írtak szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja; aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

A panaszos lejárt érvényességű és a rendőr jelentésében részletezett állapotban lévő személyi igazolvánnyal akarta magát igazolni. Az okmány a személyazonosság hitelt érdemlő igazolására alkalmatlan volt, de állapota miatt a közokirat-hamisítás büntett elkövetésének gyanúja is felmerült. A Testület kérésére az intézkedő rendőr pontosította a jelentését, melyből megállapítható, hogy a panaszos előállítására az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján, a Btk. 274. § szerinti közokirat-hamisítás, valamint a Btk. 316. § szerinti lopás bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt került sor.

A Testület megállapította, hogy a rendőr – tekintettel a személyazonosító-igazolvány esetleges meghamisítására utaló jelekre – jogszerűen döntött közokirat-hamisítás bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt a panaszos előállításáról.

3) Az Rtv. 31. § (1) bekezdése arról rendelkezik, hogy „Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

(2) A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremszétsérvő módon.”

A Testület megállapította, hogy az előállító helyiségbe történő befogadás előtt a ruházat-átvizsgálás elhatározása indokolt, jogszerű volt. Az intézkedést az előállítást foganatosító rendőrnek kellett végrehajtania, mert szolgálatban lévő társa a

panaszossal ellentétes nemű rendőr volt.

A végrehajtás módját illetően, a panaszos azt állította, hogy mindvégig a rendőr felhívásának megfelelően cselekedett, csupán alsónadrágja levételét tagadta meg. A rendőr szerint a panaszos a ruházat-átvizsgálás egésze ellen tiltakozott, végrehajtását fizikai ellenállása miatt kellett testi kényszer és bilincs alkalmazásával kikényszeríteni.

A rendőr azt állítja, hogy ruházat-átvizsgálás, míg a panaszos által előadott verzió szerint motozásra került sor. Az ellentmondó nyilatkozatokra tekintettel a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni a tekintetben, hogy megtörtént-e a panaszos levetkőztetése, így a panasz e részét illetően nem állapítható meg alapjogi jogsérelem.

A panaszos azt is sérelmezte, hogy befogadásakor jogairól és kötelezettségeiről írásbeli tájékoztatást nem kapott, ezzel kapcsolatos megjegyzése az előállítás időtartama alatt 2 óra 27 perckor általa aláírt „nyilatkozat” című nyomtatványon olvasható. Az intézkedő rendőr ezzel szemben jelentéseiben hangsúlyozottan írta, hogy a panaszost jogairól és kötelezettségeiről tájékoztatta.

A Testület ebben a vonatkozásban is arra a következtetésre jutott, hogy az ellentmondás nem oldható fel, a jogsérelem nem állapítható meg.

4) E törvény 47. §-a szerint: „A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.” 48. §-a úgy fogalmaz, hogy: „A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy d) ellenszegülésének megtörésére.”

A bilincselésre a panaszos ellenállása miatt kellő okkal, és jogszerűen került sor, e nélkül a ruházat-átvizsgálást nem lehetett volna végrehajtani. A bilincselés mindössze két percig tartott, ezzel céljának figyelembe vételével az arányosság követelményének is megfelelt.

5) A hivatkozott törvény 33. §-ának (3) bekezdése megszabja, hogy a Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. A (4) bekezdés szerint az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

Az előállítás a törvényben megszabott határidőn belül, 2009. augusztus 28-án 01 óra 50 perctől 03 óra 10 percig, összesen 1 óra 20 percen át tartott. Erről és a panasztételi lehetőségeiről szóló tájékoztatás megtörténtéről igazolást kapott az ügyeletes tisztól.

Az előállítás időtartama – 1 óra 20 perc – nem tekinthető aránytalanul hosszúnak, ellenkezőleg, a panaszost terhelő gyanú megalapozottságának vagy alaptalanságának megállapításához a személyes szabadság korlátozására szükségszerűen került sor, az iratok szerinti ideig.

IV.

A Testület megállapítása szerint a panaszos előállítására jogszerűen került sor, így e tekintetben nem történt jogszerűtlen alapjog-korlátozás.

A panaszos és a rendőr állítása közötti – az ügy lényegét jelentő – ellentmondás feloldására azonban a Testület nem látott lehetőséget, ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vizsgált panasz kapcsán alapjogi jogsérelem nem állapítható meg, és ezért a panaszt megküldi az illetékes rendőrkapitányság vezetőjének.

Budapest, 2009. november 25.

Dr. Kaltenbach Jenő

elnök,
előadó testületi tag

Dr. Juhász Imre

elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra

testületi tag

Dr. Féja András

testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf

testületi tag